Factsheet Ouder worden in Zaanstad

Team Onderzoek & Statistiek Zaanstad, 2018

Inhoud

1 Inleiding en samenvatting 2
2 Ontwikkeling aantallen ouderen 3
3 Woonsituatie van ouderen 5
4 Woonduur van ouderen 5
5 Verhuizingen door ouderen 6
6 Woonwensen van ouderen 7
7 Ervaringen van ouderen: veiligheid, contacten, gezondheid, eenzaamheid en voorzieningen/openbare ruimte in de buurt 8
8 Inkomenssituatie van ouderen 11
9 Gebruik van WMO-voorzieningen door ouderen 11
10 Mantelzorg in Zaanstad 13
11 Prognoses behoefte wonen en zorg 14
12 Bijlage: lijst van gebruikte bronnen 17

1 Inleiding en samenvatting

De aanleiding voor dit factsheet is de Strategische agenda Ouder worden in Zaanstad. Flankerend aan deze agenda worden in dit factsheet “beleidsneutrale” facts & figures weergegeven die kunnen helpen bij de opgave(n) rondom ouder worden in Zaanstad. Over wat wel en niet in dit factsheet te vinden is: het is vooral een stand van zaken rondom de leefsituatie en ervaringen van ouderen, met waar mogelijk een doorkijk naar de toekomst. Het is geen voortgangsrapportage op inspanningen van de gemeente en partners. In dit factsheet wordt verder hier en daar ingegaan op verschillen per gebied/wijk, maar voor verdere verdieping hierop wordt verwezen naar al gemaakte of nog te maken wijkanalyses.

Samenvattend en puntsgewijs zijn de belangrijkste bevindingen:

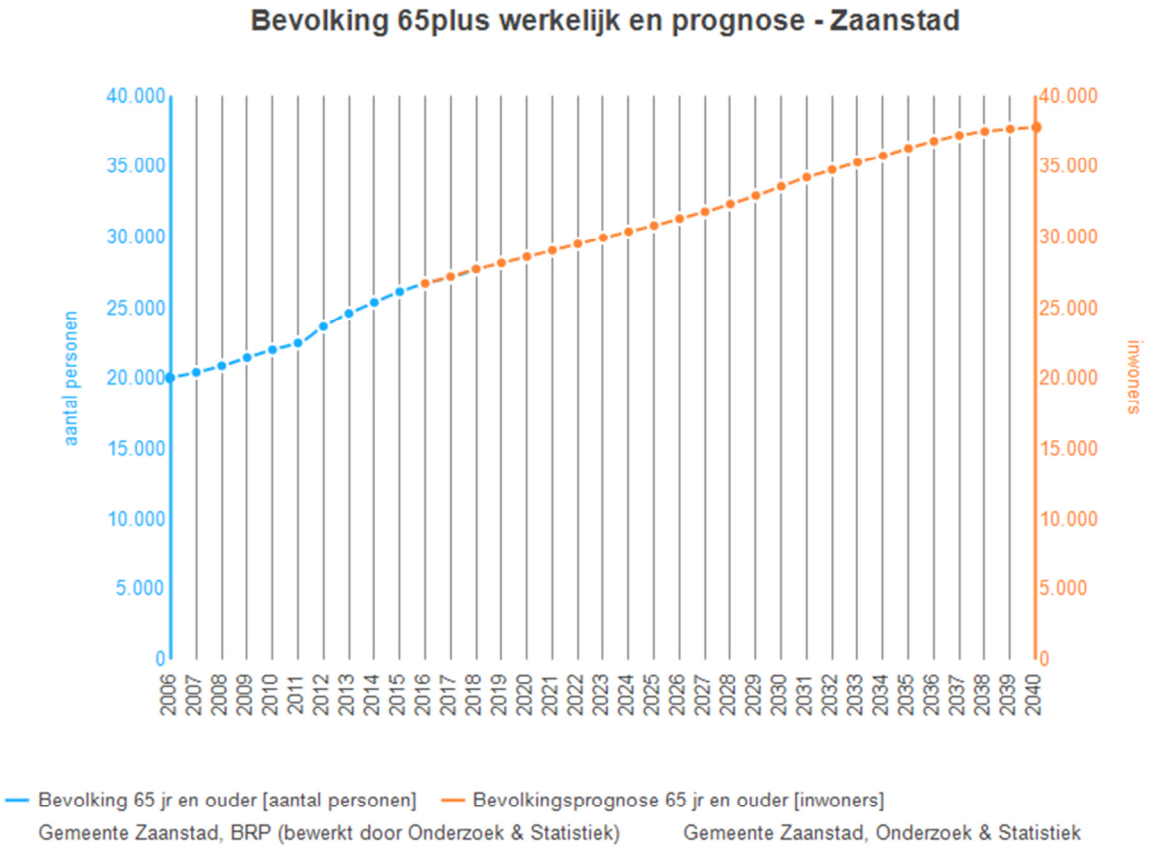
1. Het aantal ouderen stijgt tot 2040 met ongeveer 10.000 mensen. Binnen deze groep neemt vooral de groep 75-plussers toe (6700 mensen)
2. De toename (aantal en moment) verschilt per gebied. Dit geeft aanleiding tot bezinning op wat wanneer waar te doen.
3. De helft van de ouderen woont in een corporatiewoning en 65% woont in een eengezinswoning. De woonduur in eengezinswoningen is lang: meer dan tweederde van de ouderen in deze woningen woont hier al 20 jaar of langer.
4. Ouderen verhuizen weinig: in 2017 verhuisde 2,8% van alle ouderen binnen Zaanstad zelf. Voor de totale bevolking was dit 5,8%. Ook uit woonwensen-onderzoek blijkt een geringe verhuisgeneigdheid.
5. De mensen die aangeven wel te willen verhuizen zoeken vooral een huurappartement met gemiddeld een relatief lage huur.
6. Een groot deel van de mensen boven de 60 jaar vindt de woning waarin ze wonen geschikt om ouder in te worden, al dan niet met aanpassingen.
7. Ouderen voelen zich niet onveiliger dan andere leeftijdsgroepen in hun buurt of in Zaanstad.
8. Ouderen vinden onderhoud van de bestrating vaker dan andere leeftijdsgroepen een probleem in de buurt en zijn kritischer over de technische staat van de openbare ruimte. Daarentegen zijn ze tevredener dan andere groepen over een aantal andere aspecten van hun leefomgeving: Dit geldt voor afvalinzameling, bereikbaarheid per auto en parkeergelegenheid.
9. Ouderen beoordelen hun gezondheid wat minder goed en zijn wat vaker eenzaam dan andere leeftijdsgroepen. Daarentegen geven ze wel iets vaker aan voldoende contacten te hebben.
10. Ouderen in Zaanstad hebben gemiddeld een lager besteedbaar inkomen dan de meeste andere leeftijdsgroepen. Hierin bestaan wel duidelijke verschillen per gebied.
11. Voorzieningengebruik (WMO) verschilt behoorlijk per gebied, zowel absoluut als relatief. In de wijken met wat hogere inkomens is het voorzieningengebruik relatief laag en vice versa.
12. Het aantal WMO-cliënten met woningaanpassingen stijgt (weer) langzaam. Wel is het zo dat deze aantallen in de periode 2008 t/m 2012 duidelijk hoger lagen.
13. Naar schatting (op basis van enquêtegegevens) verrichten zo’n 17.500 mensen in Zaanstad mantelzorg (15% van de volwassen bevolking).
14. Ook zo’n 15% (schatting: 2600 mensen) ervaart het verrichten van mantelzorg als een zware belasting. Dit percentage is in 2014 plotseling omhoog gegaan en daalt daarna licht.
15. WMO-cliënten maken veel gebruik van mantelzorg: zo’n 60%. Meestal gaat het om kinderen of een partner.
16. Met het oog op langer zelfstandig wonen is een aantal prognoses gemaakt. De behoefte voor zelfstandig wonen is geraamd op 2600 nultredenwoningen en 1100 aangepaste woningen, vooral in de koopsector, en 500 woningen in geclusterde woonvormen, vooral in de vrije huursector.
17. Naast de “extramurale” behoefte is ook een inschatting gemaakt van de behoefte aan “intramurale” woonvormen. De behoefte aan extra plekken in zorgwoningen waar intensieve en onplanbare zorg kan worden geleverd en/of in verzorgings-,verpleeghuizenwordt geraamd op 600

2 Ontwikkeling aantallen ouderen

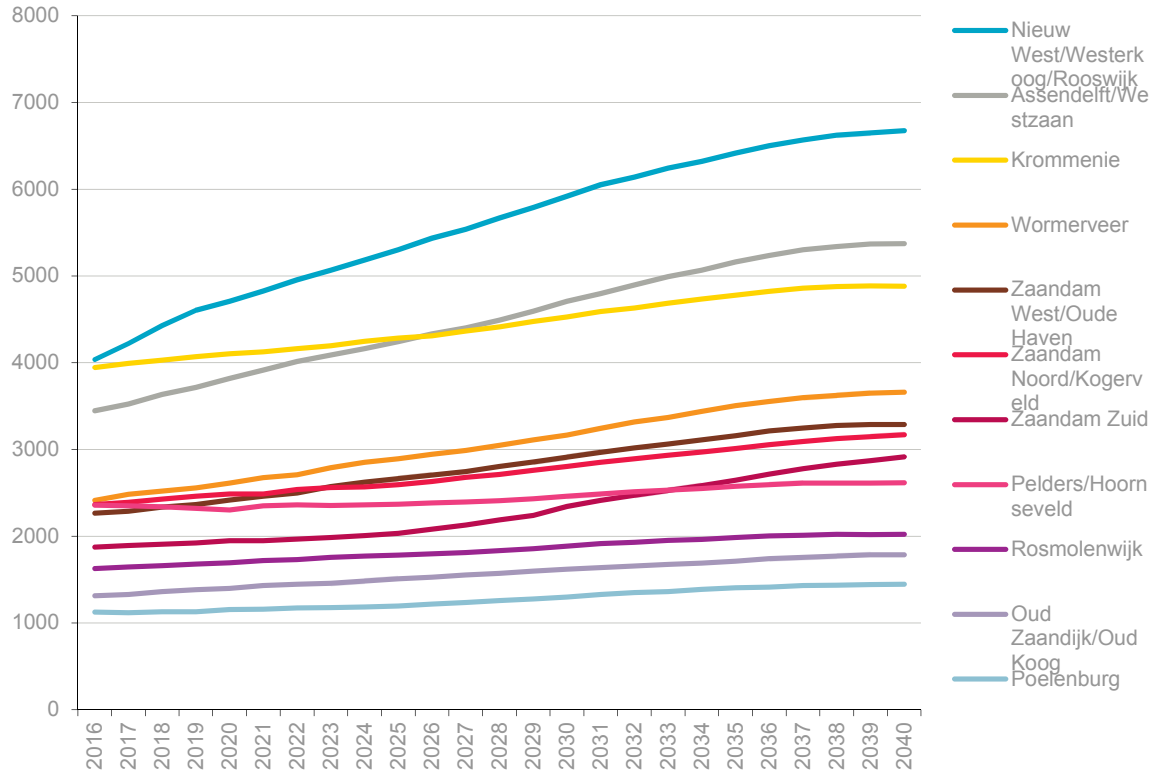
Begin 2018 zijn er in geheel Zaanstad in totaal 27777 inwoners van 65 jaar en ouder. Naar verwachting stijgt dit aantal tot tegen de 38000 in het jaar 2040 (figuur 2). Dat betekent dat het aandeel 65-plussers in de bevolking stijgt van 18% nu naar bijna 23% in 2040.

- Ontwikkelingen per gebied verschillen (figuur 3). In 2040 zullen, net als nu, de wijkteamgebieden Nieuw West/Westerkoog/Rooswijk, Assendelft/Westzaan en Krommenie de grootste aantallen senioren kennen. Daarbij zijn Nieuw West/Westerkoog/Rooswijk en Assendelft/Westzaan de grootste stijgers. Poelenburg kent nu en ook straks het laagste aandeel senioren.
- Zaanstad kent niet alleen vergrijzing maar ook iets wat “dubbele vergrijzing” kan worden genoemd: het aantal 75-plussers stijgt tot 2040 veel meer dan het aantal 65-74-jarigen, zie figuur 4. Er komen tot 2040 ongeveer bijna 6700 mensen bij in de eerste categorie en bijna 3400 in de tweede categorie.

Figuur 2: Ontwikkeling van aantal 65-plussers in Zaanstad: verleden, heden en toekomst

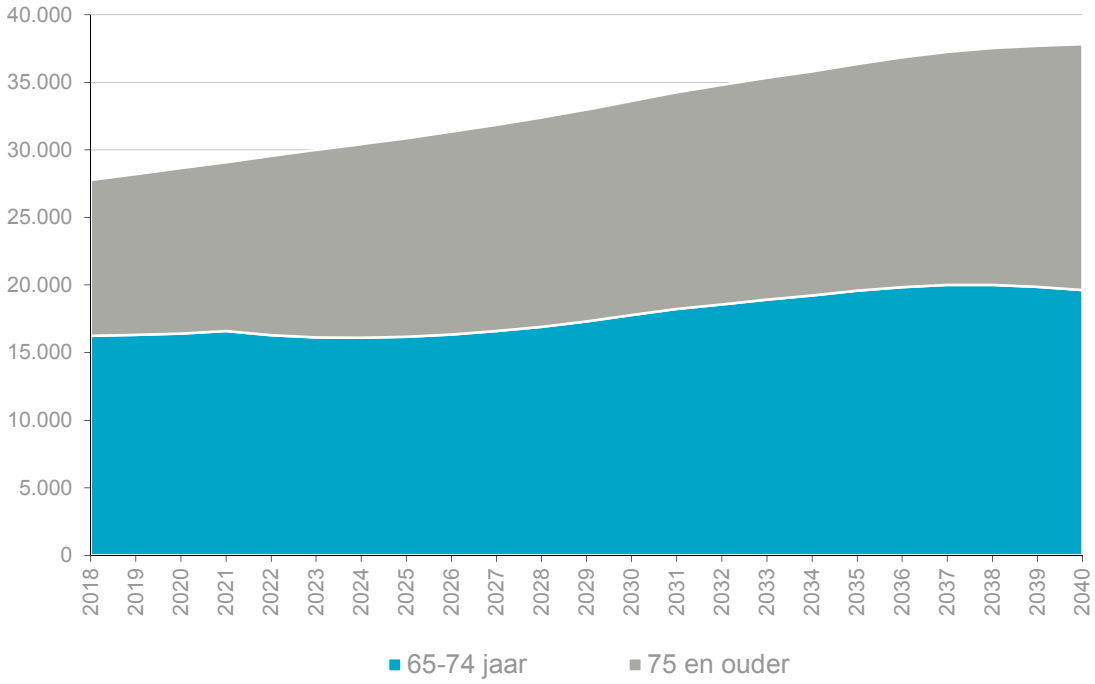

Figuur 3: Ontwikkeling van aantal 65-plussers in wijkteamgebieden, tot 2040

Bron: bevolkingsprognoses, O&S Zaanstad

Figuur 4: ontwikkeling van aantal 65-74 jarigen en 75+ers in Zaanstad, tot 2040

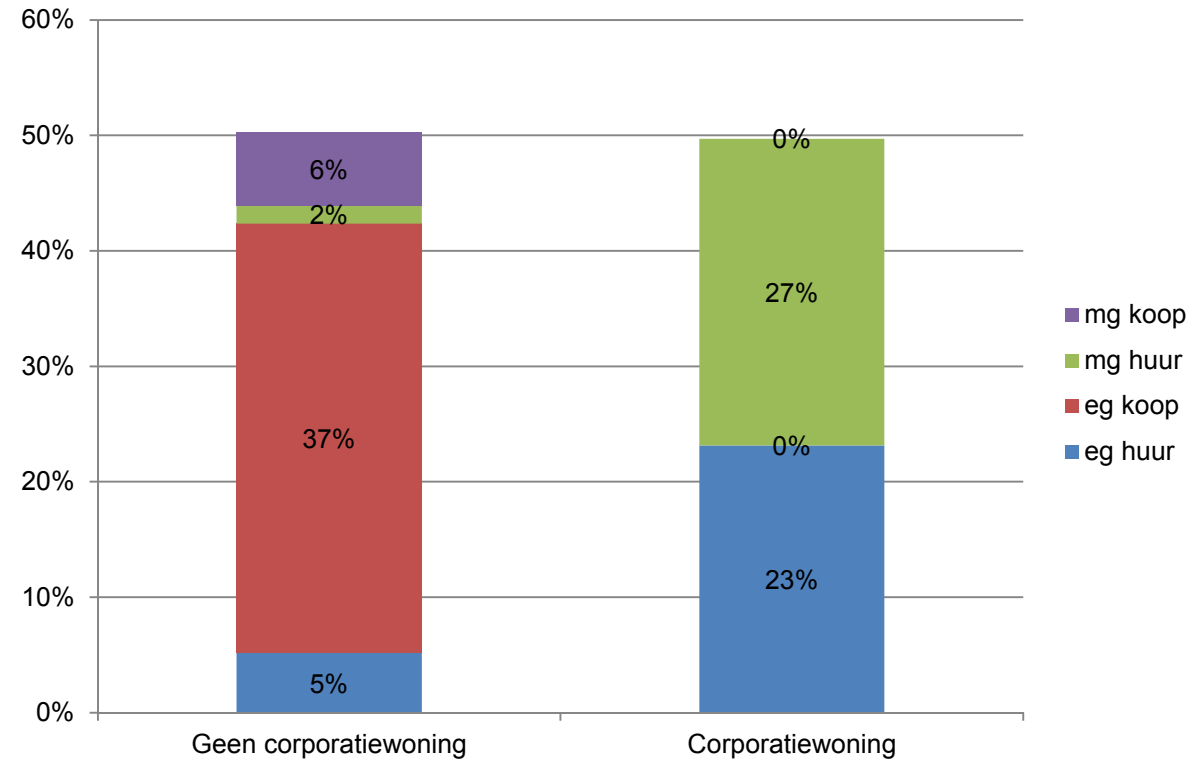

Bron: bevolkingsprognoses, O&S Zaanstad

3 Woonsituatie van ouderen

- De helft van de senioren in Zaanstad woont in een corporatiewoning, de helft in een niet-corporatiewoning. Zie figuur 5.
- 65% woont in een eengezinswoning (“eg” in de grafiek):
    - 37% in een eengezinskoopwoning
    - 23% in een eengezinshuurwoning van een corporatie
    - 5% in een eengezinshuurwoning die niet van een corporatie is
- 35% woont in een meersgezinswoning, dat wil zeggen: een appartement of flat (“mg”):
    - 27% in een meergezinshuurwoning van een corporatie
    - 6% in een meergezinskoopwoning
    - 2% in een meergezinshuurwoning die niet van een corporatie is

Figuur 5: Woonsituatie 65-plussers, onderverdeeld naar wel of geen corporatiewoning en type woning, Zaanstad, 2016

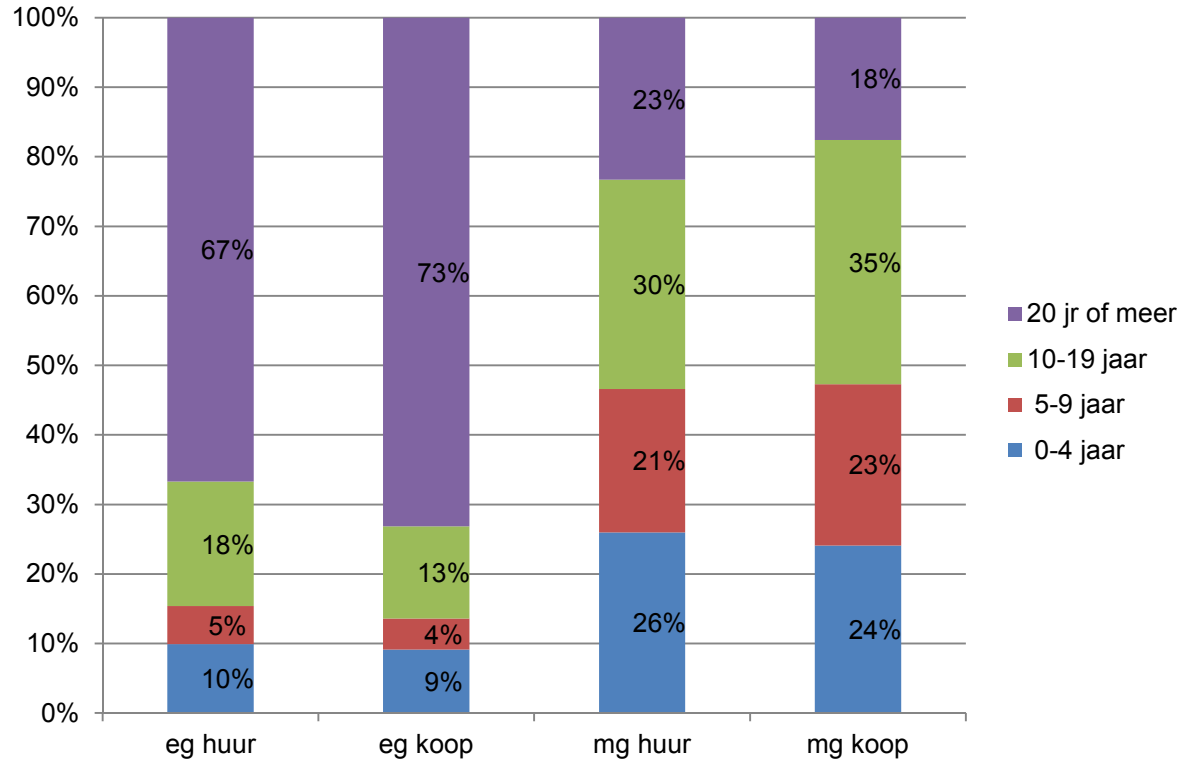

Bron: BRP en WOZ, bewerking O&S Zaanstad

4 Woonduur van ouderen

- Ouderen in eengezinswoningen zijn honkvast: 67% van de huurders en 73% van de kopers woont 20 jaar of langer in deze woningen, zie figuur 6. In meergezinswoningen is de woonduur over het algemeen duidelijk korter, maar verschillen tussen huur en koop zijn hierbij niet groot.

Figuur 6: Woonduur 65-plussers per type woning (%) Zaanstad, 2016

Bron: BRP en WOZ, bewerking O&S Zaanstad

5 Verhuizingen door ouderen

In 2017 verhuisden bijna 9000 mensen binnen Zaanstad zelf. Hiervan waren iets meer dan 800 mensen 65 jaar en ouder, dat wil zeggen: 2,8% van alle ouderen in Zaanstad[1] verhuisde binnen de gemeente zelf. Voor de totale bevolking van Zaanstad was dit percentage 5,8%.

Tegelijkertijd kwamen ongeveer 7600 mensen in Zaanstad wonen en vertrokken er bijna 6700. Hiervan waren respectievelijk rond de 300 en 330 mensen 65 of ouder. In tabel 1 staat samengevat waarheen ouderen verhuisden. Van de 65 plussers bleef 23% binnen de eigen wijk[2] en van de 75 plussers was dat 28%.

Tabel 1: Verhuizingen (vertrekkers), ouderen, 2017

Groep	Verhuisd naar	Aantal	%
65 plus	Eigen wijk	267	23%
	Andere wijken in Zstad	551	48%
	Buiten Zaanstad	334	29%
	Totaal	1.152	100%
75 plus	Eigen wijk	175	28%
	Andere wijken in Zstad	332	53%
	Buiten Zaanstad	122	19%
	Totaal	629	100%

Bron: BRP, bewerking O&S Zaanstad

[1] Op 1-1-2018: 27777 mensen
[2] Het betreft de officiële wijkindeling van Zaanstad, niet die van de wijkteams

6 Woonwensen van ouderen

Over woonwensen van ouderen is informatie beschikbaar uit het onderzoek Wonen in de Regio Amsterdam[3]. Enkele bevindingen:

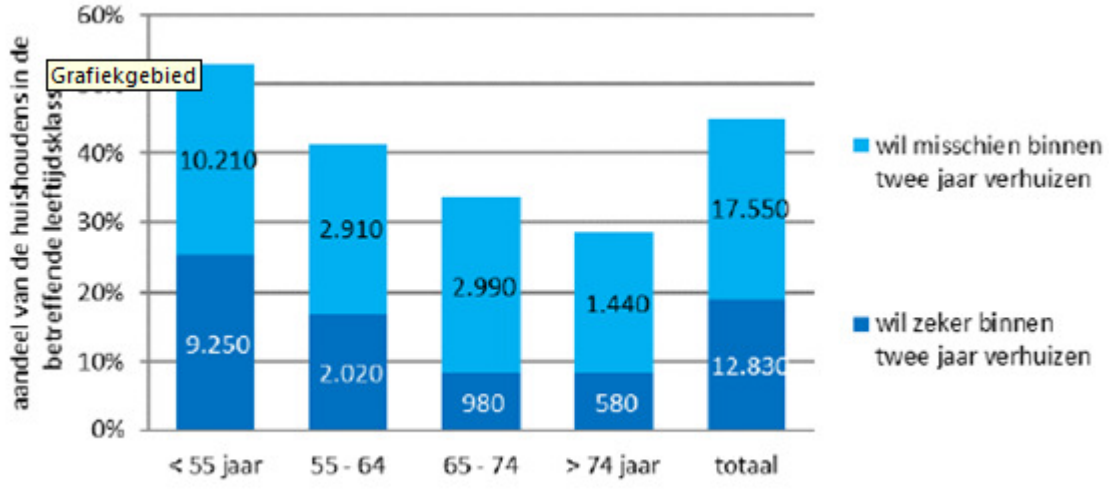
- Een groot deel van de mensen boven de 60 jaar vindt de woning waarin ze wonen geschikt om ouder in te worden, al dan niet met aanpassingen (tabel 2). Dit aandeel wordt voor de groep 60 t/m 74-jarigen langzamerhand wel iets kleiner.
- De geneigdheid tot verhuizen neemt af met de leeftijd (figuur 7).
- Gewenste woningen zijn vooral huurappartementen (figuur 8).
- De maximaal gewenste huurprijs is in 2017 (gemiddeld) 607 euro, de maximaal gewenste koopprijs voor potentiële kopers is gemiddeld 242.000 euro (tabel 3). Het laatste bedrag is in vergelijking met 2015 flink gedaald.

Tabel 2. Mate waarin bewoners hun woning geschikt achter om in ouder te worden

	2013			2015			2017		
leeftijd	ja	ja, na enige aanpassingen	nee	ja	ja, na enige aanpassingen	nee	ja	ja, na enige aanpassingen	nee
< 25 jaar	71%	9%	20%	57%	12%	31%	6%	18%	76%
25 t/m 39 jaar	38%	25%	37%	36%	29%	35%	36%	31%	34%
40 t/m 59 jaar	45%	27%	28%	33%	36%	30%	38%	37%	25%
60 t/m 74 jaar	47%	40%	13%	41%	41%	17%	40%	41%	19%
75+ jaar	56%	37%	7%	51%	34%	15%	53%	36%	11%
Gemiddeld	45%	30%	25%	38%	35%	27%	39%	36%	25%

Bron: WiRa 2013, 2015, 2017

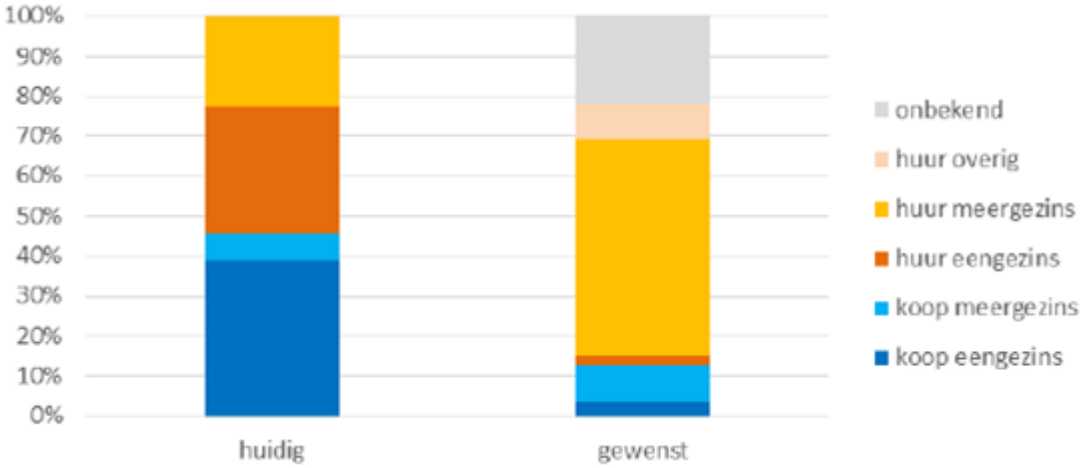
Figuur 7. Huishoudens naar leeftijdsklasse en verhuisgeneigdheid (aantal en aandeel)

Bron: Beschouwing van de Zaanse woningmarkt op basis van WIRA 2015, RIGO

[3] Een groot tweejaarlijks onderzoek rondom het thema “wonen” onder inwoners, op initiatief van gemeenten en woningcorporaties in de Metropoolregio Amsterdam.

Figuur 8. Huidig en gewenst woningtype van verhuisgeneigde 65-plussers

Bron: Beschouwing van de Zaanse woningmarkt op basis van WIRA 2015, RIGO

Tabel 3

Gemiddeld maximaal gewenste huur/koopprijzen inwoners 65-plus	2015	2017
Maximaal gewenste huurprijs	€ 585	€ 607
Maximaal gewenste koopprijs	€ 297.000	€ 242.000

Bron: WIRA 2015 en 2017, bewerking O&S Zaanstad

7 Ervaringen van ouderen: veiligheid, contacten, gezondheid, eenzaamheid en voorzieningen/openbare ruimte in de buurt

De Zaanpeiling, een grote jaarlijkse bevolkingsenquête, geeft informatie over de ervaringen van ouderen met veiligheid, sociale contacten, gezondheid, voorzieningen en openbare ruimte in de buurt. Onderzoek van de GGD geeft daarnaast uitsluitsel over ervaren eenzaamheid. De belangrijkste bevindingen zijn, zie ook tabellen 4a t/m 4d:

- Ouderen voelen zich zowel in de eigen buurt als in heel Zaanstad niet vaker onveilig dan niet-ouderen (tabel 4a). Verder zijn ouderen vaker “neutraal” ten aanzien van de veiligheid.
- Ouderen zijn vaker tevreden dan niet-ouderen over het aantal contacten met andere mensen (tabel 4b).
- Ouderen beoordelen hun gezondheid gemiddeld wat minder positief dan mensen onder de 65 jaar (tabel 4b).
- Eenzaamheid komt in Zaanstad iets vaker voor onder senioren dan onder de totale groep volwassenen (tabel 4c).
- Wat betreft voorzieningen en de openbare ruimte in de buurt: ouderen noemen wat vaker dan andere leeftijdsgroepen onderhoud van de bestrating als een probleem in de buurt. Op een aantal andere aspecten valt op dat ouderen juist tevredener (of minder vaak ontevreden) zijn dan andere groepen. Dit geldt voor parkeergelegenheid, bereikbaarheid met de auto en afvalinzameling.
- Verder valt op dat inwoners vanaf 50 jaar lagere rapportcijfers geven voor de openbare ruimte. Vanaf dezelfde leeftijd is de tevredenheid over openbaar vervoer wat lager, maar dat wordt vooral veroorzaakt door de grotere categorie die hier niet echt een mening over heeft (waarschijnlijk maakt deze groep minder gebruik van openbaar vervoer).

Tabel 4a: Ervaren veiligheid

Ik voel me veilig in mijn eigen buurt	jonger dan 65	65 en ouder
zeer mee eens	17%	9%
mee eens	62%	65%
neutraal	14%	20%
oneens	5%	3%
zeer mee oneens	1%	1%
weet niet/geen mening	0%	1%

Ik voel me veilig in Zaanstad	jonger dan 65	65 en ouder
zeer mee eens	7%	3%
mee eens	48%	45%
neutraal	33%	42%
oneens	9%	6%
zeer mee oneens	2%	1%
weet niet/geen mening	1%	2%

Bron: Zaanpeiling 2016

Tabel 4b: Contacten en ervaren gezondheid

Vindt u dat u voldoende contacten met andere mensen hebt?	jonger dan 65	65 en ouder
nee, ik vind dat ik te weinig contacten heb	13%	11%
ja, maar ik zou wel wat meer willen	18%	14%
ja, zeker	68%	75%

Hoe beoordeelt u over het algemeen uw gezondheid?	jonger dan 65	65 en ouder
uitstekend	16%	7%
zeer goed	27%	16%
goed	45%	56%
matig	10%	18%
slecht	2%	3%

Bron: Zaanpeiling 2016

Tabel 4c: Eenzaamheid* onder volwassenen en senioren, Zaanstad 2016

Eenzaamheid onder volwassenen en senioren, 2016		
	Sociale eenzaamheid	
	Eenzaam	Niet eenzaam
Senioren	46%	54%
Volwassenen	43%	57%
	Emotionele eenzaamheid	
	Eenzaam	Niet eenzaam
Senioren	30%	70%
Volwassenen	32%	68%
	Totale eenzaamheid	
	Eenzaam	Niet eenzaam
Senioren	46%	54%
Volwassenen	43%	57%

bron: GGD Zaanstreek-Waterland
* Eenzaamheid wordt onderscheiden in emotionele eenzaamheid (het missen van hechte, intieme banden) en sociale eenzaamheid (minder contacten dan gewenst).

Tabel 4d: meningen over voorzieningen en openbare ruimte in de buurt

Parkeergelegenheid

Leeftijd	tevreden	neutraal	ontevreden	weet niet/ geen mening
18-24	36%	21%	42%	2%
25-34	41%	14%	42%	3%
35-49	43%	17%	38%	2%
50-64	49%	14%	35%	2%
65-74	50%	20%	25%	5%
75+	49%	23%	23%	6%
Totaal	45%	17%	36%	3%

De wijze van afvalinzameling

tevreden	neutraal	ontevreden	weet niet/ geen mening
53%	25%	20%	2%
57%	21%	21%	1%
64%	18%	18%	0%
66%	16%	18%	0%
71%	15%	13%	1%
72%	18%	9%	1%
64%	18%	17%	1%

Bereikbaarheid met de auto

Leeftijd	tevreden	neutraal	ontevreden	weet niet/ geen mening
18-24	69%	20%	9%	2%
25-34	72%	15%	10%	3%
35-49	72%	15%	11%	2%
50-64	72%	15%	11%	2%
65-74	75%	17%	5%	3%
75+	78%	11%	5%	6%
Totaal	72%	16%	10%	2%

Openbaar vervoer

tevreden	neutraal	ontevreden	weet niet/ geen mening
73%	15%	10%	3%
72%	12%	11%	5%
68%	13%	11%	8%
64%	17%	9%	10%
63%	19%	8%	10%
64%	15%	10%	11%
67%	15%	10%	8%

Wat ziet u als belangrijkste probleem van uw buurt?

Leeftijd	onderhoud bestrating	hondenpoep op straat
18-24	6%	7%
25-34	13%	5%
35-49	10%	9%
50-64	16%	7%
65-74	17%	10%
75+	20%	12%
Totaal	13%	8%

Rapportcijfers openbare ruimte voor uw buurt

technische kwaliteit		aanblik	
	6,6		6,6
	6,4		6,3
	6,2		6,2
	5,9		6,0
	5,9		6,0
	6,0		6,1
	6,1		6,2

Bron: Zaanpeiling 2016

8 Inkomenssituatie van ouderen

Ouderen in Zaanstad hebben gemiddeld een lager besteedbaar inkomen dan andere leeftijdsgroepen (met uitzondering van jongeren tot 25 jaar), zie tabel 5. Hierbij bestaan verschillen naar gebied.

Gemiddeld huishoudensinkomen (*1000) naar leeftijdsklasse hoofdkostwinner, 2014

Gebied	jonger 25 jaar	25-44 jaar	45-64 jaar	65 jaar en ouder
Zaandam Zuid	19,9	30,9	33,4	24,5
Poelenburg	.	27,4	31,3	26,2
Pelders, Hoornseveld	.	28,8	34,9	26,7
Rosmolenwijk	.	30,3	32,1	25,7
Kogerveld en Zaandam Nrd	.	31,1	37,9	28,9
Oude Haven en Zaandam West	.	34,4	41,5	28,3
Oud koog, Oud zaandijk	.	32,3	37,1	26,9
Nieuw West, Westerkoog, Rooswijk	.	38,2	46,5	29,8
Wormerveer	18,4	30,1	34,6	25,1
Krommenie	.	34,0	41,8	28,7
Assendelft, Westzaan	.	42,2	47,6	31,3
Zaanstad	**19,4**	**34,1**	**40,3**	**28,0**

Bron: CBS RIO 2014, bewerking O&S Zaanstad

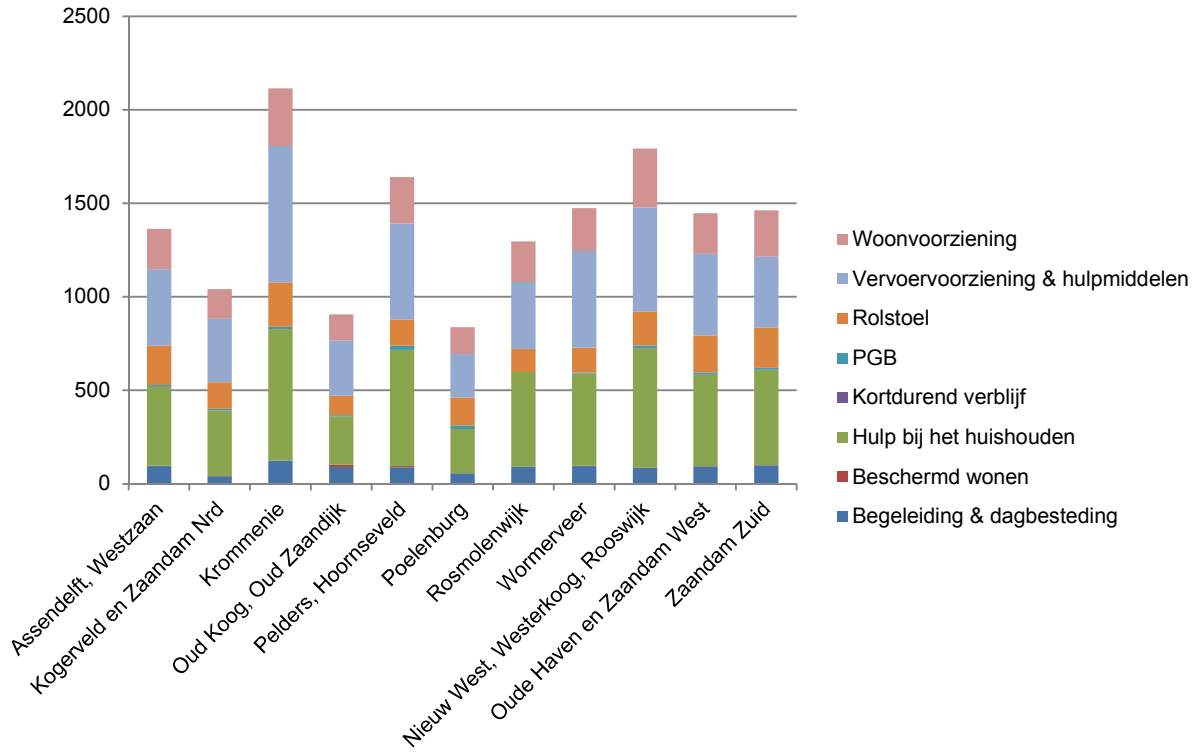
9 Gebruik van WMO-voorzieningen door ouderen

Het totale aantal lopende trajecten WMO onder ouderen in Zaanstad bedroeg in heel 2016 tegen de 15600. Hierbij bestaan (behoorlijke) verschillen per gebied, zie figuur 9. Ook relatief bestaan er verschillen. Wanneer het percentage inwoners ouder dan 65 per wijk wordt afgezet tegen het percentage voorzieningengebruik[4] valt op dat in de wijken met wat hogere inkomens het voorzieningengebruik relatief laag is, en vice versa (figuur 10).

Wanneer specifiek wordt gekeken naar woningaanpassingen valt op dat de aantallen sinds 2015 stijgen (tabel 6). Daarbij moet worden aangetekend dat uit oudere analyses blijkt dat aantallen woningaanpassingen in de periode 2008 tot en met 2012 beduidend hoger lagen en daarna zijn gedaald.

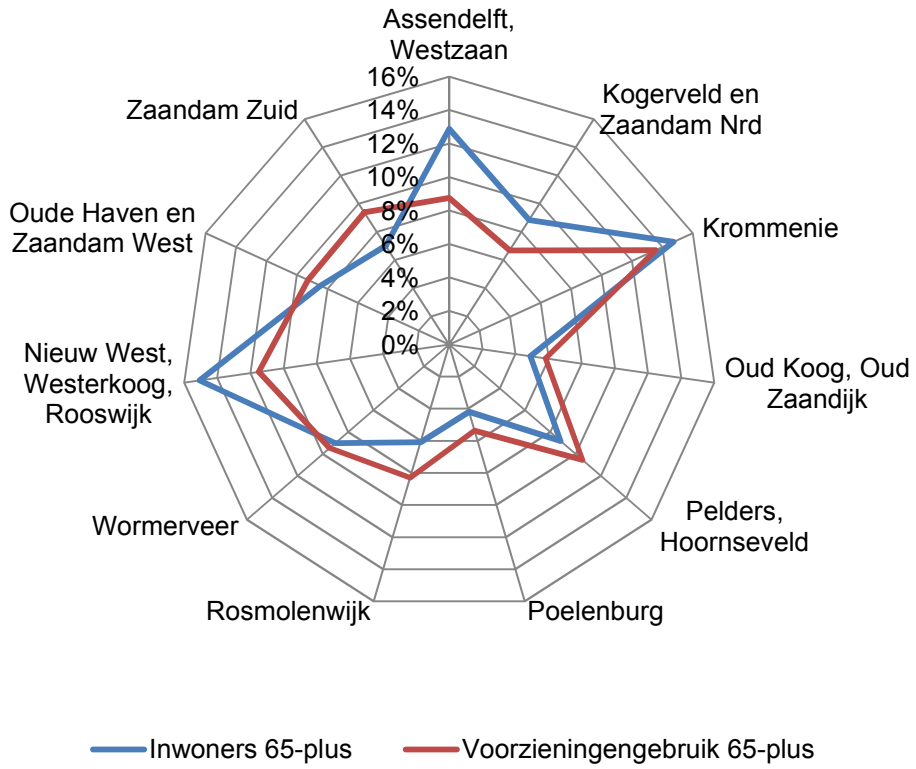
[4] Het aandeel van een wijk in het totale voorzieningengebruik in Zaanstad

Figuur 9: Aantallen trajecten WMO onder ouderen (65+), heel 2016

Bron: Gegevens Maatschappelijk Domein, bewerking O&S Zaanstad

Figuur 10: Ouderen en aantallen trajecten WMO, in %, 2016

Bron: BRP en gegevens Maatschappelijk Domein, bewerking O&S Zaanstad

Aantal nieuwe personen met woningaanpassingen per jaar

Wijkteam	2015	2016	2017	2018*
Assendelft Zuid/Noord, Westzaan	11	14	21	x
Krommenie Oost/West	13	20	35	10
Nieuw West, Rooswijk, Westerkoog	19	27	34	8
Oud Zaandijk en Oud Koog aan de Zaan	x	x	x	x
Pelders- en Hoornseveld	20	x	18	x
Poelenburg	x	x	x	x
Rosmolenwijk	8	10	17	x
Wormerveer	10	x	16	x
Zaandam Noord en Kogerveld	x	x	10	10
Zaandam West en Oude Haven	x	x	13	x
Zaandam Zuid	x	10	14	x
Onbekend	x	x	x	x
Eindtotaal	108	114	191	71

* t/m half juni

x = aantallen kleiner dan 10 worden omwille van privacy niet weergegeven

Betreft trapliften, woningaanpassingen bouwkundig en woonvoorzieningen roerend

Bron: dashboard burger

10 Mantelzorg in Zaanstad

De Zaanpeiling geeft ook informatie over mantelzorg in Zaanstad. Van de volwassen bevolking[5] verricht 15% (2017) mantelzorg, zie tabel 7. Dit percentage is door de jaren heen vrij stabiel (tussen de 14% en 17%). Omgerekend naar absolute aantallen zijn dit zo'n 17.500 mensen.

Ook 15% ervaart het verrichten van mantelzorg als een ernstige belasting. Dit percentage is van 2013 op 2014 plotseling gestegen en daarna langzaam aan het dalen. Toch zou dit omgerekend zo'n 2600 mensen betekenen. Het percentage mantelzorgers dat mantelzorg als een matige of lichte belasting ervaart stijgt overigens door de jaren heen wel.

Uit regionaal onderzoek, de volwassenen en seniorenmonitor van de GGD Zaanstreek-Waterland, komen iets andere maar vergelijkbare cijfers[6]: 14% van de volwassenen en senioren in de regio Zaanstreek-Waterland verleent mantelzorg. Dit percentage is vergelijkbaar met het Zaanse percentage van 15%. Volgens de monitor van de GGD, voelt 18% van de mantelzorgers in de regio zich (tamelijk) zwaar belast of overbelast. Dit is hoger dan het landelijke gemiddelde en ook wat hoger dan Zaanstad. Gemiddeld in Nederland voelt 14% van de mantelzorgers zich (tamelijk) zwaar belast of overbelast. Dit verschil komt niet door het aantal uur mantelzorg, want ook dit is vergelijkbaar met landelijke cijfers.

Onder WMO-cliënten is het gebruik van mantelzorg hoog: 60% van hen maken gebruik van ondersteuning van naasten. Meestal gaat het om kinderen of een partner (figuur 11).

Tabel 7: aandeel mantelzorgers en ervaringen met mantelzorg

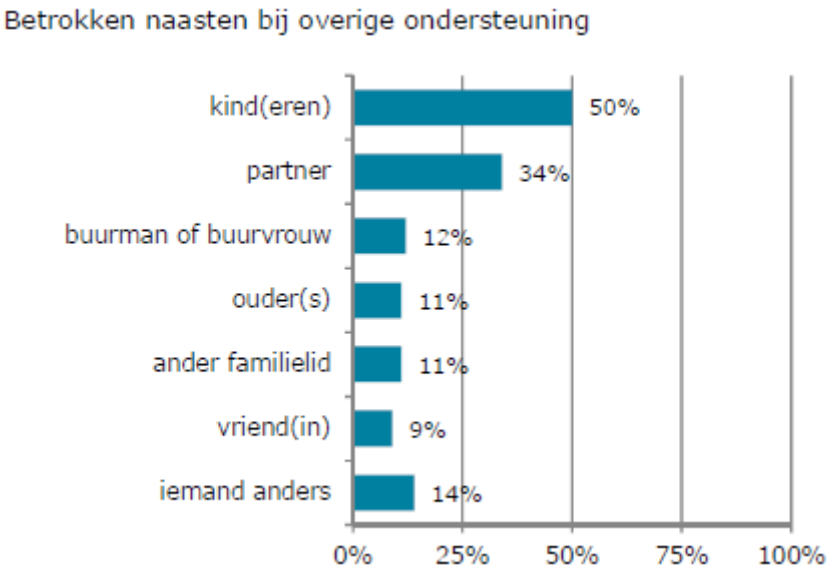
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Verricht u mantelzorg? - Ja	14%	16%	17%	17%	17%	15%
Ervaart u het verrichten van mantelzorg als een belasting? - Ja, een zware belasting	7%	4%	18%	17%	16%	15%
Ervaart u het verrichten van mantelzorg als een belasting? - Ja een matige belasting	21%	26%	25%	27%	27%	28%
Ervaart u het verrichten van mantelzorg als een belasting? - Ja, een lichte belasting	39%	38%	33%	29%	29%	32%
Ervaart u het verrichten van mantelzorg als een belasting? - Nee, geen belasting	33%	32%	24%	27%	28%	26%

[5] 18 tot 80 jaar, de doelgroep van de Zaanpeiling

[6] De verklaring voor (beperkte) verschillen is dat de GGD-monitor zich richt op de hele regio. De Zaanpeiling richt zich specifiek op Zaanstad en is recenter.

Bron: Zaanpeiling

Betrokken naasten bij ondersteuning onder WMO-cliënten in Zaanstad

Bron: Cliëntervaringen WMO over 2017, I&O Research iov gemeente Zaanstad (nog te verschijnen)

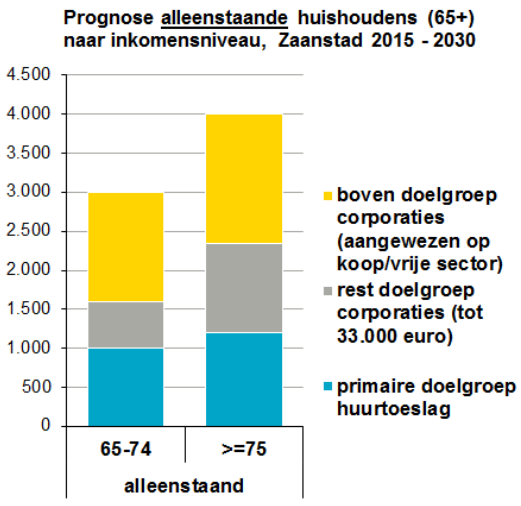
11 Prognoses behoefte wonen en zorg

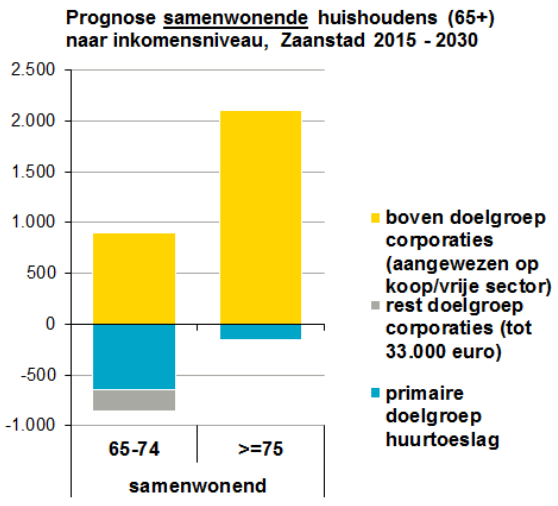
Met het oog op langer zelfstandig wonen is een aantal prognoses gemaakt. Ten eerste is een prognose gemaakt voor de woonbehoefte van zelfstandig wonende ouderen in de toekomst, gekoppeld aan inkomens en huishoudenssamenstelling.

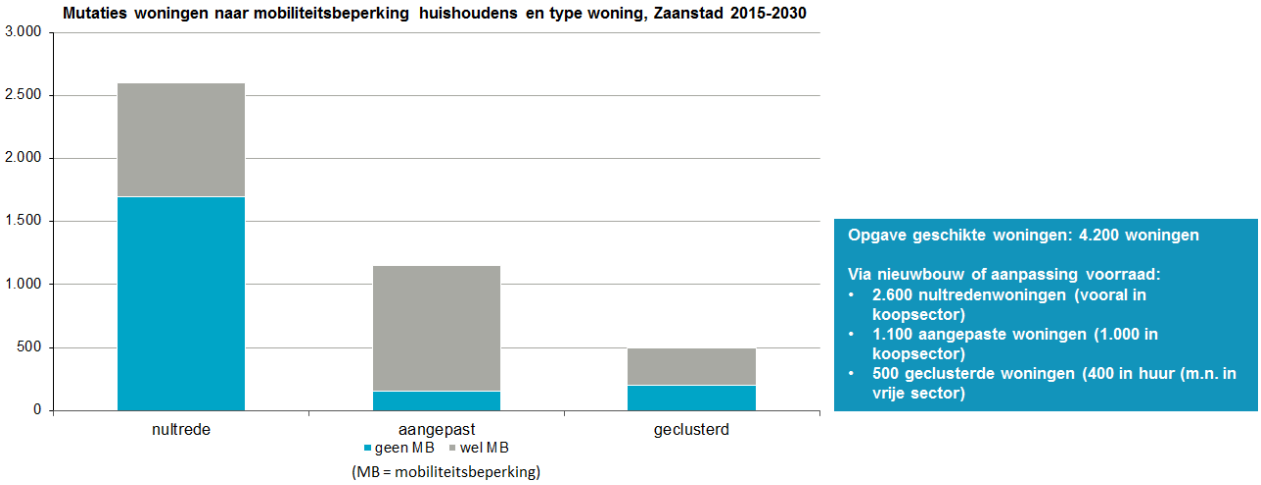
De toekomstige inkomenspositie van ouderen laat nogal wat diversiteit zien (figuur 12a en b). Dit heeft ook gevolgen voor de woningmarkt. Onder samenwonende ouderen neemt de doelgroep voor corporatiewoningen af en de doelgroep voor koopwoningen of vrije sectorhuur fors toe. Onder alleenstaande ouderen nemen alle inkomensgroepen in omvang toe.

Op basis van deze gegevens is ook een doorkijk gemaakt naar benodigde aantallen en soorten woningen (figuur 12c). De behoefte is geraamd op 2600 nultredenwoningen en 1100 aangepaste woningen, vooral in de koopsector, en 500 woningen in geclusterde woonvormen, vooral in de vrije huursector.

Figuur 12a, b, c: prognoses senioren-huishoudens naar inkomen en “extramurale” woonbehoefte

Bron: prognose wonen met zorg gemeente Zaanstad, ABF Fortuna model

Behoefte aan woningen of plekken met intensieve en onplanbare zorg

Naast de behoefte aan woningen voor zelfstandig wonende ouderen is ook een inschatting gemaakt van de behoefte aan plekken of woningen waar intensieve en onplanbare zorg kan worden verleend.

Aangenomen wordt dat minimaal 5 % en maximaal 10% van de inwoners ouder dan 75 jaar te maken krijgt met een intensieve zorgvraag[7], en dan ook niet langer in een niet-zorgwoning deze zorg kan ontvangen. Zij moeten dan intensieve, onplanbare ondersteuning kunnen ontvangen, ofwel in een geschikte eigen zorgwoning ofwel in een intramurale voorziening.

Op dit moment zijn er in Zaanstad rond de 1200 intensieve zorgplekken beschikbaar (daar zitten nu mensen vanaf zzp 4). Dit komt neer op ongeveer 10% van het aantal 75+ plussers.

De spreiding van verpleeghuisplekken/intensieve zorgplekken over Zaanstad is op dit moment als volgt:

Wijkteamgebied	Locatie	aantal intensieve zorgplekken in 2017	schatting behoefte aan aantal intensieve zorgplekken in 2040
Zaandam Zuid	Mennistenerf	85	131
Poelenburg	Evean Erasmushuis	103	76
Pelders/Hoornseveld	Evean Oostergouw en Loggerhuis	212	135
Rosmolenwijk	Pennemes	56	106
Zaandam Noord/Kogerveld	Evean Nieuw Groenland	108	154
Zaandam West/Oude Haven	Zorgcirkel Saenden	84	159
Oud Zaandijk/Oud Koog		0	83
Nieuw West/Westerkoog/Rooswijk	Evean Guisveld	157	307
Wormerveer	Evean Acht Staten en Rietvelden Zorgcirkel Amandelbloesem	181	177
Krommenie	Evean Rosariumhorst	93	248
Assendelft/Westzaan	Evean Festina Lente De Herbergier	104	241
Zaanstad		**1183**	**1817**

Bron: Zilveren Kruis en zorgaanbieders inschatting opgave 2017

[7] Gebaseerd op kengetallen die ook worden gebruikt in de Gemeente Amsterdam. Bron: zicht op zorghuisvesting Amsterdam 2015

Als wordt uitgegaan van 5 tot 10% van de 18.000 75-plussers straks in 2040 dan betekent het dat er in totaal ongeveer jaarlijks 900-1800 mensen intensieve zorg nodig zullen hebben en dat daarvoor geschikte zorgwoningen of zorgplekken nodig zijn.

Om zeker te zijn dat we straks genoeg plekken hebben, ook gezien het aantal inwoners dat er door de MAAK aanpak nog bij gaan komen - is het beter op de maximale variant van 10% intensieve zorgplekken te gaan inzetten, dus 1800 plekken.

Er zijn nu 1.200 plekken beschikbaar. Dit betekent dat deze behouden moeten blijven en dat er nog 600 plekken voor intensieve zorg bij moeten komen.

De verwachting is dat er vooral behoefte is aan kleinschalige vormen voor mensen met een intensieve zorgbehoefte als gevolg van dementie. Mensen met somatische aandoeningen of een lichte zorgbehoefte zullen vooral in de eigen woning of in een zelfstandige zorgwoning verzorgd worden.

De huidige plekken zijn nu in verpleeghuisachtige settings of in kleinschalige zorgvormen gerealiseerd. De wens is om deze verpleeghuizen die er zijn te behouden, maar wel toekomstbestendig te maken.

Aanvullend komen er nieuwe vormen voor de toekomstige generatie.

Er is extra behoefte aan plekken in Assendelft, Westzaan, Krommenie. Daarnaast ook in Westerwatering, Oud Koog en Oud Zaandijk, Rosmolenwijk, Zaandam-West oude Haven en Krommenie. In Wormerveer, Pelders- en Hoornseveld en Poelenburg is een overschot aan plekken.

12 Bijlage: lijst van gebruikte bronnen

Beschouwing van de Zaanse woningmarkt op basis van WIRA 2015, RIGO

BRP (Basisregistratie Personen), bewerking O&S Zaanstad

Bevolkingsprognoses, O&S Zaanstad

CBS Regionaal Inkomens Onderzoek 2014, bewerking O&S Zaanstad

Cliëntervaringen WMO over 2017, I&O Research iov Gemeente Zaanstad (nog te verschijnen)

Dashboard burger, Gemeente Zaanstad

Gegevens maatschappelijk domein gemeente Zaanstad, bewerking O&S Zaanstad

GGD Zaanstreek-Waterland: volwassenen en seniorenmonitor 2016

Prognose wonen met zorg gemeente Zaanstad, ABF Fortuna model 2016

Wonen in de (Metropool)regio Amsterdam, OIS Amsterdam & databewerkingen O&S Zaanstad (meerdere jaren)

WOZ (registraties Wet Waardering Onroerende Zaken), bewerking O&S Zaanstad

Zaanpeiling, bevolkingsenquête, O&S Zaanstad (meerdere jaren)

Zicht op zorghuisvesting Amsterdam 2015

Zilveren Kruis en zorgaanbieders (inschatting opgave) 2017